

16.

Kommunstyrelsen KF/KS Kansli	
Ink.	2007 -05- 0 3
Dnr:	325 - 1744 / 2007
Till:	R VII

Rätten till skälig levnadsnivå - Stockholm som en attraktiv stad för alla

Med beslutet att inte låta SL-kort ingå i normen för dem som har rätt till ekonomiskt bistånd i Stockholm har frågan om skälig levnadsnivå i en storstad blivit högaktuell. Det finns skäl att i en bred översyn modernisera och anpassa stadens riktlinjer för ekonomiskt bistånd till de förhållanden som präglar en storstad och även ta hänsyn till nya tekniska förutsättningar.

Hushållens disponibla inkomster ökade med 6 procent under år 2005 och stadens egen ekonomi är också väldigt stark. Stockholm har råd att vara en attraktiv stad för alla invånare! Så vad är då skälig levnadsnivå för en stockholmare med ekonomiskt bistånd, i synnerhet de som saknar annan försörjning under lång tid? Vad är det som gäller? Hur många påverkas?

Vad säger lagen om skälig levnadsnivå?

Rätten till ekonomiskt bistånd och skälig levnadsnivå regleras i socialtjänstlagen. Försörjningsstöd betalas ut till bland annat mat, kläder, fritid, hygien och telefon med samma belopp i hela landet men olika belopp för olika typer av familjer. Däremot finns ingen skillnad i belopp mellan storstad och småstad eller glesbygd. I riksnormen ingår inte lokala resor.

Det finns också "övrigt försörjningsstöd" till skäliga kostnader för bland annat bostad, el, hemförsäkring, a-kassa och arbetsresor. Dessutom kan bistånd ges till "livsföring i övrigt", exempelvis dagisavgift och läkarvård.

I förarbeten till socialtjänstlagen sägs att nivån på biståndet inte ska vara högre än vad en låginkomsttagare kan kosta på sig. Även tidsandan ska påverka nivån, dvs. hög- och lågkonjunktur och övriga förändringar i samhället. Det kommunala självstyret ger möjlighet att tolka socialtjänstlagen så att det passar lokala förhållanden. I propositionen 2000/01:80 om nya socialtjänstlagen betonas att det är ett kompromisslöst mål att välfärden ska omfatta alla.

Brister i den lokala anpassningen av skälig levnadsnivå

Många stockholmare har blivit "fångar" i sina stadsdelar när de nekats SL-kort, eftersom det inte finns något utrymme i normen som är avsett för resor. De kan inte längre åka tunnelbana eller buss för att göra ärenden, hälsa på vänner, besöka stadsdelsnämndens öppna möten eller resa in till staden för att gå på museum. Dessa inskränkningar i den dagliga livsföringen påverkar också barnen starkt.

I dagens system ingår kostnader för bio och besök på simhallen i normen men inte kostnader för resan dit. Exemplet visar att lokala riktlinjer behövs som komplement till riksnormen för att skälig levnadsnivå ska uppnås i en storstad med långa avstånd till service jämfört med ett samhälle med gångavstånd till biografen eller simhallen. Särskilt besvärligt att klara sig utan SL-kort har stockholmare som bor i stadsdelar med mycket begränsad service (till exempel Östberga eller Fagersjö). Där måste medborgarna åka kollektivt eller ha bil för att överhuvudtaget kunna ta sig till vårdcentralen, apotek, klädbutik, väl sorterad mataffär eller till stadsdelskontor för att söka ekonomiskt bistånd.

En otidsenlig bestämmelse är att preventivmedel inte ingår i normen. I tider då bekämpning av HIV och könssjukdomar är av stor vikt för folkhälsan måste vuxna och ungdomar ansöka speciellt om preventivmedel – vilka signaler ger det om samhällets inställning i denna fråga?

Det finns också andra förändringar i samhället som påverkar stockholmarnas liv. För ett antal år sedan ingick svartvit teve men inte färgteve i hemutrustning som beviljades barnfamiljer, något som är självklart idag. Internetabonnemang och dator ingår inte i försörjningsstödet idag fast över 80 procent i åldern 16-74 år har tillgång till Internet i hemmet. Arbetsökande har nytta av att söka jobb via Internet i hemmet, särskilt de som inte får SL-kort för att åka till arbetsförmedlingen och använda deras datorer. När ska den moderna tiden hinna i kapp handläggningen av ekonomiskt bistånd så att exempelvis Internet ingår i normen?

Elkostnaderna har skenat iväg bland annat på grund av avregleringen av elmarknaden. Bestämmelserna om bistånd till elkostnader behöver ses över mot bakgrund av att många hyresgäster med ekonomiskt bistånd inte rör över hela sin elförbrukning, eftersom hyresvärden bestämmer exempelvis när ett gammalt el-slukande kylskåp får bytas ut.

Vad säger statistiken?

Den senaste årsstatistiken (2005) från utrednings- och statistikkontoret (USK) visar att hushåll med långa biståndstider dominerar. Mer än en tredjedel hade bistånd i 10-12 månader under år 2005 och så har det varit de senaste nio åren. Sett i längre perspektiv hade 6 000 hushåll eller 25 procent av bidragshushållen år 2005 haft bistånd fem år i följd! Drygt 4 000 hushåll hade permanent behov. Totalt hade så stor andel som 60 procent haft bistånd under två till fem år.

Barnen i familjer med ekonomiskt bistånd är en utsatt grupp, eftersom de lever med snäva ekonomiska marginaler. En tredjedel av biståndshushållen år 2005 var barnfamiljer. 11 procent av stadens barn levde i familjer som någon gång under året hade behov av ekonomiskt bistånd, vilket dock var en minskning jämfört med år 2004. Totalt levde 16 200 barn i hushåll som fick ekonomiskt bistånd under år 2005, varav 7 400 barn med en ensamstående mamma. Andelen ensamstående kvinnor med barn minskade dock något under året.

Vad vill majoriteten?

Ett av majoritetens inriktningsmål är att Stockholm ska vara attraktiv för boende, företag och besökare. Integrationen och framkomligheten ska öka och staden ska värna ett varierat och fritt kulturliv och en mångfald av idrottsmöjligheter. Möjligheterna till fria bad i simhallen för barn mellan 10 och 13 år har dock dragits in, vilket drabbar de fattiga barnen hårdast.

Majoriteten har beslutat att behålla det fria inträdet till stadens museer och hålla söndagsöppet på fler bibliotek. Samtidigt behåller statliga museer det fria inträdet för barn och unga men börjar ta betalt av deras föräldrar. I förorterna finns få museer och konsthallar. Hur ska familjer med ekonomiskt bistånd utan SL-kort ta del av kulturen som andra familjer kan?

De kommande åren blir det en stor IT-satsning i staden. Det ska vara enkelt att via Internet söka dagis, skola och jämföra kvalitet i verksamheter. Internet är snart var människas tillgång, men vad gäller för människor med ekonomiskt bistånd? Och hur hänger deras barn med i skolan, om de inte har tillgång till Internet och datorer hemma som många andra barn?

Vad vill vänsterpartiet?

Vi vill att staden gör en bred översyn av vad som bör ingå i skälig levnadsnivå i en modern storstad som Stockholm år 2007 - mot bakgrund av det goda ekonomiska läget, den ojämna servicen i stadsdelarna, segregationen och inte minst för att den tekniska utvecklingen ska komma alla till del. Några exempel har getts i denna motion – det finns säkert fler!

Vi menar att stockholmarnas möjlighet att röra sig fritt i vår vackra stad inte ska styras av vilka inkomster man har utan ska vara en "allemansrätt" för alla våra medborgare. Att inte ha ekonomisk möjlighet till lokala resor är väldigt besvärligt i Stockholm där det inte finns kommunal och kommersiell service i alla stadsdelar. Även barnperspektivet måste beaktas vid ansökan om lokala resor. Föräldrar behöver följa barnen till aktiviteter eller åka på föräldramöte i en skola i en annan stadsdel, och det gäller även umgängesföräldrar. Om barnen inte kan ta del av stadens utbud riskerar de att stämplas inför sina kamrater.

Kommunen har möjlighet att tolka socialtjänstlagen efter lokala förhållanden och det är helt nödvändigt när det gäller lokala resor. Socialtjänstlagen reglerar rätten till arbetsresor och motsvarande men tar inte hänsyn till alla andra mänskliga aspekter av livet i en storstad.

För övrigt anser vi att SL-kortet ska räknas som en självklar levnadsomkostnad för alla som har rätt till ekonomiskt bistånd till sin försörjning. Även de som har nära till arbetet eller praktikplatsen behöver göra lokala resor för att klara sin livsföring i övrigt. Vi tar därför också avstånd från begränsningar av rätt till SL-kort till arbetsresor med hänsyn till gångavstånd.

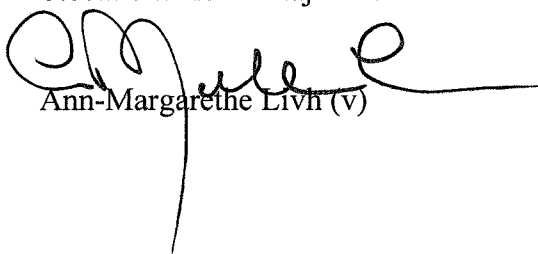
För att kunna förstå svårigheten att göra omdisponeringar inom normen för lokala resor kan vi jämföra sms-priset för en tur och returresa med SL, vilket motsvarar matpengar för en vuxen under en dag. Förköpta kuponger är förstås billigare men när man lever på försörjningsstöd är det svårt för många att orka planera framåt och våga köpa ett förköpshäfte när man kanske några dagar senare riskerar att stå utan pengar till medicin eller skolutflykter för sina barn. Särskilt utsatta kan ensamstående föräldrar vara, vilket främst drabbar kvinnor. Även möjligheten att låta preventivmedel och internetuppkoppling ingå i normen behöver utredas liksom möjligheten att skapa regler för bistånd till elkostnader som tar hänsyn till att hyresgästen inte råder över alla faktorer som påverkar elförbrukningen.

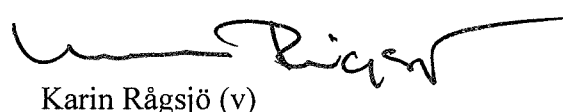
Ju fler vanliga levnadsomkostnader som ligger utanför normen ju mer detaljerad ansöknings- och beslutsprocess krävs och ju mer måste sökande "vända ut och in på sig" själva för att bevisa sitt behov. Vi vill med vår motion återknyta till de värderingar som låg bakom skapandet av en enhetlig norm. Syftet var att öka möjligheten till planering samt bespara sökande och handläggare en integritetskränkande och administrativt krävande ansökningsprocess för ganska vanliga levnadsomkostnader även för låginkomsttagare. För övrigt står det översynen fritt att ta upp andra aspekter utifrån syftet med denna motion.

Vi föreslår därför att kommunfullmäktige beslutar följande:

1. En bred översyn görs av skälig levnadsnivå i staden, med hänsyn till den goda ekonomin, den ojämna servicen i stadsdelarna, stadens IT-satsningar samt den tekniska utvecklingen i övrigt.
2. Översynen ska ta hänsyn till barnperspektiv och genusperspektiv och särskilt beakta ensamstående föräldrar och deras barn samt långvarigt behov av ekonomiskt bistånd.
3. En referensgrupp med intresseorganisationer exempelvis Makalösa föräldrar, Rädda Barnen samt BRIS erbjuds att följa arbetet.
4. En parlamentariskt sammansatt referensgrupp tillsätts för att följa arbetet.
5. SL-kortet återinförs i normen för dem som i övrigt har rätt till ekonomiskt bistånd.

Stockholm den 1 maj 2007

Ann-Margarethe Livh (v)

Karin Rågsjö (v)